

Asia: VN/26814/2024

Koulutustarpeen ennakointimalli

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot työryhmän esityksestä

Pirkanmaan Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua koulutustarpeen ennakointimallista. Edustamme alueemme pk-yrityksiä, jotka työllistävät laajasti ja joiden elinvoima on keskeinen osa paikallista ja kansallista kilpailukykyä. Pk-yritysten näkökulmasta keskeistä on varmistaa, että koulutusjärjestelmä ja ennakointimallit tukevat osaavan työvoiman saatavuutta sekä vastaavat nopeasti muuttuviin pk-yritysten ja toimialojen osaamistarpeisiin.

Pidämme mallin lähtökohtaa, työmarkkinoiden kysynnästä lähtevää ennakointia oikeansuuntaisena. On tärkeää, että koulutustarpeen ennakointi ei jää kiinni vain tutkintojen määrällisestä arvioinnista, vaan tunnistaa työnantajien todelliset osaamistarpeet, lyhyemmät koulutusmuodot ja työelämässä kertyvän osaamisen. Pk-yritysten näkökulmasta ennakkoinnin on oltava käytännönläheistä, helposti tulkittavaa ja päätöksenteossa hyödynnettävää.

Lausunnonantajan näkemykset koskien koulutustarpeen ennakkoinnin periaatteita

Esitetyn mallin vahvuutena on tavoite luoda yhtenäinen, läpinäkyvä ja vuosittain päivittyvä järjestelmä. Tämä on välttämätöntä, jotta tieto pysyy ajantasaisena ja tukee pitkäjänteistä päätöksentekoa. Mallin nykyinen kuvaustapa on vaikeaselkoista ja yksityiskohdat jäävät epäselviksi. Käytettävän tiedon tulisi avautua myös pienemmille yrityksille ja paikallisille toimijoille. Mallille tulisi asettaa laatutavoitteet ja varmistaa, että sen tuottama tieto on numeerisesti tarkkaa ja käytännön päätöksenteossa relevanttia.

Lausunnonantajan näkemykset koskien koulutustarpeen ennakointimallin toteutusta

Pirkanmaan Yrittäjät korostaa, että ennakointimalli ei saa jäädä valtakunnalliseksi keskiarvoksi. Työvoimatarpeet vaihtelevat merkittävästi alueittain ja kunnittain. Alueellinen ja paikallinen keskustelu sekä yhteistyö oppilaitosten, yritysten, työelämän, järjestöjen, kuntien ja työllisyyspalveluiden kanssa on välttämätöntä, jotta ratkaisut palvelevat eri alueita ja yrityksiä tarkoituksenmukaisesti.

Pk-yrityksille on ratkaisevaa, että ennakointi ei perustu yksinomaan palkkatasoon ja lyhyen aikavälin työllistymisasteeseen. Monet kriittiset alat, kuten tekniset osaamisalat ja huoltovarmuuden kannalta keskeiset tehtävät, voivat jäädä mallissa aliarvostetuiksi. Osaamisen yhteiskunnallinen arvo ja merkitys palveluiden saatavuudelle on tunnistettava.

Lisäksi mallin on huomioitava jatkuva oppiminen, moninaiset koulutuspolut sekä ammatillisen koulutuksen merkitys pk-yrityksille sekä korkeakoulutukseen johtavana väylänä. Malli ei tunnista riittävällä tavalla erilaisia koulutuspolkuja tai työelämässä tapahtuvaa jatkuvaa oppimista.

Ammattiosaajien tarve ei vähene, vaan kasvaa mm. teknologisen kehityksen, vihreän siirtymän ja robotiikan myötä.

Lausunnonantajan näkemykset koskien työryhmäraportin mukaisen perusskenaarion ennakointitulosta

Pk-yritysten näkökulmasta mallissa on välttämätöntä huomioida toimintaympäristön poikkeukselliset muutokset, kuten taloussuhdanteet, geopoliittiset kriisit ja tekoälyn nopea käyttöönotto. Ennakoinnissa ei voida nojata vain lähimenneisyyden tilastoihin, vaan tarvitaan tulevaisuusorientoitunutta tietoa, joka tukee strategista päätöksentekoa. Tulevaisuuden tietoa on mahdollista saada tuntemalla yritysten näkymät sekä varmistamalla yritysten äänen kuuluminen vahvalla yhteistyöllä yritysten ja elinkeinoelämän kanssa.

Myös kansainvälisten osaajien rooli on tunnistettava realistisesti. Pk-yrityksissä työvoiman saatavuus on usein kiinni siitä, kuinka hyvin kansainväliset osaajat voivat integroitua paikallisiin työmarkkinoihin ja perheineen alueelle.

Pk-yritysten tulevaisuuden kilpailukyky ja työllistämismahdollisuudet perustuvat siihen, että osaavaa työvoimaa on saatavilla oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa. Ennakointimallin kehittämisessä on varmistettava, että se todella palvelee pk-yritysten tarpeita ja tukee Pirkanmaan ja Suomen elinvoimaa.

Pöllänen Jenni
Pirkanmaan Yrittäjät ry